

Ben ik mijn lijf ?

Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
www.maieutiek.nl

4

Het existentialisme

- De existentie gaat vooraf aan de essentie.
- Dat wil zeggen er is hier geen ziel of kern die gegeven is en al dan niet tot zijn recht kan komen in een belichaming tussen anderen.
- Al existerend vormt zich een essentie, jouw zus of zo zijn,
- óf omdat jij dat kiest in vrijheid,
- óf omdat je je laat bepalen door anderen en omstandigheden. (kwader trouw)

Maieutiek-2017-4

Twee belangrijke vragen

- Hoe verhoudt zich mijn vrijheid tot die van alle anderen en welke rol spelen lichaam en geest daarbij?
- Hoe gaan we om met de zinloosheid van het bestaan nu een verbindende zingevende metafysica ontbreekt?

Maieutiek-2017-4

Lichaam-geest

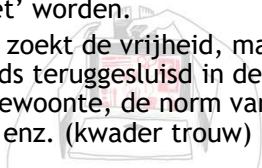
- De geest is vrijheid bij Sartre.
- Het lichaam bindt ons aan de dingwereld.
- Onvrijheid is wanneer we ons -door de anderen- tot ding laten maken.
- “De hel dat zijn de anderen”

Maieutiek-2017-4

De rol van de anderen

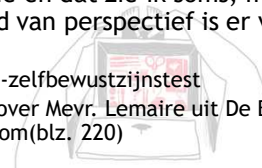
- Door het zijn van een lijf te midden van andere lijven zijn wij elkaar tot object,
- Dat maakt ons onvrij,
- Wij kunnen slechts kiezen tussen ‘nieten’ of ‘geniet’ worden.
- De mens zoekt de vrijheid, maar wordt ook steeds teruggesluisd in de onvrijheid van de gewoonte, de norm van de anderen enz. (kwader trouw)

Maieutiek-2017-4

Het zelfbeeld en de anderen

- Juist in een wereld van anderen wordt ‘ik’ tot de ander, ook voor mijzelf;
- Mijn directe intimiteit is niet meer het enige perspectief. Anderen zien dingen aan mij die ik niet zie en dat zie ik soms, maar de tweeheid van perspectief is er vanaf nu altijd.
  - Spiegel-zelfbewustzijnstest
  - Citaat over Mevr. Lemaire uit De Beauvoirs De ouderdom (blz. 220)

Maieutiek-2017-4

Met het zelfbewustzijn ontstaat de schaamte

Maieutiek-2017-4

De Beauvoir

- Ambigüiteit; we hebben bewustzijn én we hebben een lichamelijk bestaan.
- Die ambigüiteit moeten we onder ogen zien, zodat we elkaars vrijheid meenemen in een ethiek die we alleen al existierend kunnen ontwikkelen.
- Niet de ander nieten, die ander maakt deel uit van onze realiteit en zijn of haar vrijheid moet meegenomen worden in ons handelen.

Maieutiek-2017-4

Zinloosheid

- De walging van de objectwereld die tot stand komt omdat we geen ziel of betekenis meer vinden in de dingwereld.
- „Zelfs op dit moment besta ik, omdat ik het zo verschrikkelijk vind om te bestaan. Afschuwelijk. Ik doe het zelf, ik roep mezelf op uit het niets waarnaar ik verlang. De haat, de weerzin die ik voel tegen het feit dat ik besta, zijn ook manieren om me te laten bestaan, om te verzinken in het bestaan.”

Maieutiek-2017-4

Opdracht tot vrijheid

- Het en-soi is in zichzelf besloten.
- Het pour-soi is voortdurend op de buitenwereld gericht en moet daar wat mee.
- De bewuste reflexie door de mens is dat wat de wereld zin kan geven, maar ook datgene wat zoekt naar zin. (citaat over het einde van de geschiedenis Sperna weiland blz. 219))

Maieutiek-2017-4

Het zelf

- Zelf kan een al existierende pour-soi zijn, maar dat kan alleen bestaan in een lichaam. Twee scheidingen worden hier op de spits gedreven;
- Scheiding lichaam-geest,
- Scheiding ik-anderen,
- Juist de uiterste consequentie van het denken tot Descartes maakt dat we nu over deze scheidingen heen moeten zien te komen. Het *differentie-denken* komt op.

Maieutiek-2017-4